

Hétfői Napló

Előfizetési díj:
 Egész évre 160.—, negyed évre 40.—, 1 óra 15.— korona

POLITIKAI HETILAP.
 MEGJELNIK MINDEN HÉTFŐN REGGEL.

Szerkesztőség: VIII., RÖKK SZILÁRD-UTÓJA 3.
 Kiadóhivatal: VI., NAGYMEZŐ-UTÓJA 8. SZÁM.

Francia írók a Tisza-gyilkosságról

A „Revue des deux Mondes” című francia folyóiratban most kezdték meg Jerome és Jean Tharaud francia írók azon tanulmányaik közlését, melyekben legutóbb tett magyarországi utóik alkalmával szerzett impresszióikról adnak számot.

A tanulmány leírja azt a hősi eseményt, amelyet Tisza István az ellenkezőes bécsi miniszteri tanácskozáson, amely a háború kitörését megelőzte, a háborús párt ellen kifejtett, Tisza ellenállása azonban sikertelen maradt, mert vele szemben állott ellenkező véleményénél Berchtold, Stürckh, Billinski, Krobatin és Hiltendörff Konrad. Megállapítják Tharaud és társai, hogy Tisza ellenállását még akkor sem adta föl, amikor a miniszteri értekezlet leszavazta és tanácsmányuk során közli Tiszának Ferenc Józsefhez intézett memorandumát, amelyben ismét amellett szállott szóra, hogy Szerbiát ne alázzák meg, kerüljék el a fegyveres konfliktust is, hogy egy esetleges stratégiai hátrárlással megelőzzenek meg Szerbia hátrányára.

Mindez azonban csak Tisza István halála után került nyilvánosságra. Ennek következménye volt azután az, hogy amióhán a harctéren az összeomlás bekövetkezett, minden harag és gyűlölet Tisza ellen fordult. Ez volt a helyzet a forradalom kitörése napján, 1918. október 31-én.

Ekkor módjában állott Tisza Istvánnak háborus szerepét a nyilvánosság elé hozni, de ő büszke volt erre, sőt a menekülésre sem szánta rá magát, noha tudatában volt már ekkor a bekövetkeződöknek.

A kritikus napon mondotta környvezetéknek:

— Ha a szélsőséges pártok magukhoz ragadják a hatalmat, akkor a vezeték legalább egy pontban azonos véleményűvel lesznek és pedig abban, hogy engem felnyervejének és tagjaimmal a város négy sarkára akasztják föl.

Felesége és unokahúza társaságában, teljes csendben felkelték a halálra. A királyhoz intézett feliratának kéziratát titizdobba és mindent megsemmisített, ami háború alatti eljárását igazolta volna. Délután öt órakor jelentette szolgálói, hogy fegyveres katonák kívánnak vele beszélni. Minden izgalom nélkül revolverével kezében felesége és unokahúza kíséretében állt a szomszéd szobába, ahol azt fegyveres katona fogadta. Ezután leírják a gyilkosságok már ismeretes lefolyását és az aztán következő történet eseményeket. Két nappal később Tisza tetemét Gesztre szállították. A holttestemet szállító vonatot zsúfolóságig feltöltötték a harctérről hazatérő katonákkal, akik az egész uton avatározták a sötétet és a konorost szállító kocsi tetőjén tífingva táncoltak.

Geszten egyedül a esztí kastély hangya szőlőtől a temetőre és itt is a megzattott falu népe halálból fenyegette a harangozóit. Így teinették el Tisza Istvánt az emberek gyálakodása és a választások elhallgatása mellett, amit gyaverzen idő alatt a háború kitörésének irazi hírnösi: Berchtold gróf Stráubach nevezni ítelet, folytatott és Hiltendörff Konrad, valamely is meretlen helyen írta érdektelen memorandumát.

Nem lesz pénzkicserélés

Hegedüs Lóránt pénzügyminiszter nyilatkozata

— A Hétfői Napló tudósítójától —

A Karácsonyi ünnep két napján az a hír terjedt el a fővárosban, hogy a bankjegyek kicserélése a közele napokban megtörténik. Sőt akadtak olyanok is, akik arról beszéltek, hogy már hétfőn megjelenik az erre vonatkozó miniszteri rendelet. A Hétfői Napló munkatársának alkalmá volt beszélgetni Hegedüs Lóránt pénzügyminiszterrel, aki ezekre a hírekre vonatkozólag a következőket volt szives kijelenteni:

— A bankjegyek közeli kicserélésére vonatkozó hírek

nem felelnek meg a valóság-nak.

— Mi a célja a pénzügyminiszter új bécsi útjának? — kérdeztük Hegedüs Lórántot.

— Bécsbe azért megyek, hogy tárgyalásokat folytassak az Osztrák-Magyar Banknál lombardozott hadikölcsönkötvevények ügyében.

A pénzügyminiszter bécsi hadikölcsöntárgyalásai kapcsolatban vannak Hegedüsnek azzal a kijelentésével, hogy Csonka-Magyar-

ország a nyugatmagyarországi hadikölcsönkötvényeket csak akkor váltja be, ha Nyugatmagyarország megmarad a régi Magyarországnak. Ebben a kérdésben tudvalevőleg a trianoni békeszerződés is úgy intézkedik, hogy minden ország csak a saját hadikölcsönkötvényeit köteles beváltani, az elszakított területeken lévő kötvények beváltása azokat az országokat terheli, akikhez a területek a jövőben tartozni fognak. A magyar hadikölcsönkötvények nosztrifikálására vonatkozólag már megtörténtek az intézkedések.

Vázsonyit hazahívják

Hegedüs Lóránt bécsi utja — Mi leszül a politikában?

— A Hétfői Napló tudósítójától —

A politikai életben a készülődések napjait éljük. Hatheles parlamenti szünet van, de úgy ígérkeznek az események, hogy ez a hat hét is naponta meghozza a maga szenzációját. Az amnesztia-rendelet már a legközelebbi időben meg fogja hozni a maga eredményét és a Hétfői Napló értesülése szerint a kormányzónak ez a ténye

sok bonyolultság kérdését vezet megnyugtató megoldásra.

Legelsősorban a konszolidációt szolgálja ez a rendelet és politikai körökben általában tisztában vannak vele, hogy a megérés és kiengesztelődés halálárkövéhez érkezünk.

Természetesen a fantasztikus kombinációk sem hiányoznak, így többek között sok helyen egy pár hónap múlva érkező koalíciós kabinétról is beszélnek. A legközelebbi jövő miniszterelnökeként pedig Huszár Károlyt emlegetik, aki — és ez többé nem kombináció, — már legközelebb kilep passzivitásából, amelyet amerikai útja óta csak akkor hagyott el, amikor a konszolidáció útjába gördültek akadályok.

Az újabb szervezkedések közül meg kell említeni, hogy gróf Batthyány hadar vezetésével új függetlenségi pártalkulás van folyamatban, amely a magyar függetlenségi gondolat érvényben kíván megindulni.

Sokkal jelentősebb azonban ennél, hogy

Január harmadikán öttagra küldöttség megy Bécsbe Vázsonyi Vilmosért,

a demokrata párt reménykedik benne, hogy vezérért most már rá tudja venni a hazatérésre. A nemzeti demokrata pártban ugyanis az a felfogás alakult ki, hogy aktívitasukat a vezér jelenléte rendkívüli mértékben tudná fokozni, amint hogy a koncentráció idején is amikor Vázsonyi időháza volt, a párt nagymértékben tudott érvényesülni.

A szervezkedéshez tartozik a Windischgrätz-Sztracsányi-Bericzku csoport

programmáda, amely valószínűleg januárban Szombathelyen fog megtörténni.

Ennek a szombathelyi gyűlésnek és annak, hogy éppen Szombathelyen fog megtörténni, különös jelentőséget akarnak tulajdonítani. A párt nem kíván éles ellenzéki akcióit kifejezni a programjában — természetesen a szülő-kérdés mellett — igen hangsúlyozott része Nyugat-Magyarország kérdése.

A kormány a szünet alatt gazdasági kérdésekkel, a gazdasági reorganizáció nagyarányú megkezdésével kíván foglalkozni. Hegedüs pénzügyminiszter hét új pénzügyi javaslattal lép februárban a nemzetgyűlés elé. Azok is több

fűggső ügynek a rendezéséhez lát hozzá, így

Január első napjában Bécsbe utazik a pénzügyminiszter,

ahol az Osztrák-Magyar Bank likvidálásával kíván érinkezésbe lépni. Ez lesz az első orientáció a külön magyar jegybank földtítása felé. Hogy a pénzügyminiszter mikor utazik Párisba, e tekintetben még nem történt döntés, de úgy tudjuk, hogy a gyors iramban dolgozó Hegedüs Lóránt e tekintetben sem kíván sokáig késlekedni.

Az amnesztia-rendelet

Egy hónapig tart a felülvizsgálat munkája

— A Hétfői Napló tudósítójától —

A karácsonyra kibocsátott amnesztia-rendelet értelmében a budapesti bírszótörvényesek, valamint a pesti-vidéki törvényeszeket egész tőmeg olyan ügy van, amely a kegyelmezési eljárás alá esik. Különösen sok van a budapesti bírszótörvényeszek és ezeknek legnagyobb része a bolsevista büntítvevényből kerül ki.

A királyi ügyvédszéken most várják az igazságügyminiszteriumnak az a rendeletét, amely az amnesztia végrehajtására vonatkozó részletes utasításokat tartalmazza. Ennek beérkezése után nyomban hozzáfognak az ügyek revideálásához, mert esetenként bírállák el a megkegyelmezés eshetőségeit. Az ügyvédszék soronkívüli terjesztéi elő indítványait és a bíróságok büntetőtanácsai végzéssel döntenek a megkegyelmezés kérdésében. A bírói döntés után azokat, akik kegyelmet kapnak, nyomban szabadlábra helyezik. Azokban az ügyekben, amelyekben a büntetőbírószakok még nem hoztak ítéletet, az iratokat visszaküldik a kir. ügyvédszékhez és ha a rendelet értelmében kegyelem jár a terheltnek, az ügyvédszék visszavonja a már előterjesztett indítványát és a szünet be-

táskörében szünteti meg a bűnvádi eljárását.

Tökintettel az ügy nagy halmazára, a megkezevelések törvényszerű lebonyolítása több mint egy hónapot igényel vesz.

A Tisza-gyilkosság ügye a királyi ítélőtábla elé kerül

— A Hetfői Napló tudósítójától —

Ismeretes, hogy a büntetőbíróvárszék vádatanosa a Tisza-féle gyilkossági bűnpörben elutasította a terhelteknek az ügyészi vádirat ellen benyújtott kifogását és Szanykowszky kivételével valamennyi terheltet vád alá helyezte. Az iratok most még sem kerültek a főtárgyalás kényszerű üggyé. Gadó István főtárgyalási elnökhöz, mert Fényes László, Lengyel László és Vágó-Wilhelm Jenő védői, valamint Szanykowszky védője is felfolyamodást jelentettek be a vádatanosa ama határozata ellen, amely a terhelteknek fogvatartását rendelte el. Szanykowszky védője ezenkívül felfolyamodással élt amiatt is, mert védencének ügyét a katonai büntetőbírórság hatáskörébe utalták.

E felfolyamodások elbírálása végéig az iratokat előbb a budapesti kir. ítélőtáblához küldték, és csak aztán, ha visszakerülnek onnan, térnek ki a Tisza-féle gyilkossági bűnpör főtárgyalására. Addigra a kir. ügyészség is állást foglal a bűnpörnek a Friedrich Istvánra vonatkozó részével szemben is. Amennyiben az ügyészség vádiratát nyújtana be, a vádatanosa a vádirat ellen érvényesítendő kifogásokat is lejártyálja az alatt az idő alatt, míg a tábla a felfolyamodásokat elintézi.

A német műhelyektől fél Franciaország

Bécs, december 26.

(Havas.) A kamara ülésén az ideglenes költségvetési vita folytatása során Fabri ezredes, aki Joffre vezérkarához tartozott, kijelentette, hogy Franciaország abban a helyzetben van, hogy kényszerülhet Németországot a béke megtámasztására. Az igazságot nem a német hadsereg jelenléte, hanem a német műhelyek és laboratóriumok, amelyek a hadsereget felfegyverezéssel tehetnék. Csak akkor eszterint Lefevre-nek ahhoz a nézetéhez, hogy a német műhelyeket és laboratóriumokat vonják szigorú ellenőrzés alá és követeli, hogy a francia laboratóriumokat szereljék úgy fel, hogy minden eshetőségre készen legyenek. Raiberti hadügyminiszter Lefevre-vel szemben kijelentette, hogy bízik a versaillesi szerződés hatályosságában. Franciaország a kelet felé felelősséget veszeddel eljött védekezésül fenntartja, sőt meg is erősíti katonai erejét. (M. T. L.)

Görögország válasza az entente gyerkéire

Páris, december 26.

Athéni híradás szerint a görög kormány végleg megállapította a szövetségesek gyerkéire adott válaszáat. A jegyzék cáfolni igyekszik az illojallítás és árulás vádjait, sőt a király ellen emeltek és felsorolták azokat az érdekeket, amelyeket Görögország az Antant melletti a háború és a fegyverszünet felvételén szorított megének. (MTL.)

Megeszezés létesült Franciaország és Magyarország között a háború előtti adósságok likvidálására

A megállapodások enyhítik a trianoni béke szigorú feltételeit

— A Hetfői Napló tudósítójától —

A múlt hétfőn fejezték be Párisban azokat a tárgyalásokat, melyek a magyar államháztartásnak háború előtti hitelekkel szemben rendezés szerződés tervezetét készítették el. A tervezet szerint nem tartoznak ide az 1919. augusztus 6. után létrejött hitelekkel rendelkező tartozások, mert ezen a napon váltó föl velünk újra Franciaország a kereskedelmi összeköttetés.

A kiegyenlítés clearing-rendszer alapján történik, mely célból mindkét állam megfizelő hivatalt állít föl a célból. Ez a szerv azonban mintegy nyolc hónapon át nem működne, mert ennyi időt számnak arra, hogy a felek egymás közt szabadon egyezkedhessenek.

A tervezet vezérével az, hogy minél nagyobb számban jöjjenek létre ilyen meggyezések.

A francia kormány a szerződésben lényegesen enyhíti a békeokmány követelményeit.

Mindenekelőtt magyar tulajdonosoknak Franciaországban lévő vagyon értékét, amelyek a békeszerződés értelmében követéltel célokra lettek volna igénybevehetőek, a tulajtonos saját kötelezettségének kiegyenlítése céljából 100%-ig, más magyar adósok kötelezettségének kiegyenlítésére 70% erejű feloldják; a tulajdonos tehát saját francia tartozásainak kiegyenlítése után francia adóinak 70%-áról más magyarok részére tennemhat, hogy ezek ilymódon francia adósságaikat rendezhessék.

A kiegyenlítésre vonatkozólag a

következő rendelkezéseket tartalmazza a megállapodás:

Az idegen pénzügyben (frankban) szóló tartozások öt és hét évi részletekben fizetendők. És pedig: az első három évben a tartozás egy-egy hetedét, a rákövetkező két évben pedig két-két hetedét kell törlesztetni. A harmadik részlet esedékessége után azonban egy négyes francia-magyar bizottság fog a további fizetések módjait illetően intézkedni esetleg olyan értelemben, hogy a fizetési határidőt további két évet hétéve emeli föl, mely esetben azután két egyenlő részletben róható be a tartozás. A tőke utáni kamaj a szerződés aláírásáig 3, azután 5 százalék. Az osztrák szerződések ilyen értelmű pontja úgy intézkedik, hogy minden tartozás öt éven belül fizetendő, meghosszabbítás nélkül, azonban kereskedők és iparosok, amennyiben erre nézve garanciát nyújtanak, tíz évenkénti részletben törleszthetnek.

A koronairtókra szóló tartozásoknál az adós Franciaországnak mai magyar koronájában fizet, míg a mai pénzérték és az akkori között fennálló értékkülönbséget a magyar kormány fedezni köteles az évenkénti kamatmentes részletben.

A Franciaországgal szemben fennálló tartozásainkat pontosan megfizetni nem lehet. Az eddig esedékessé vált összegzet körülbelül 400 millió frankra becsültek. Az egyezményt alkalmazva a jövő hónapban irják alá és aztán a két törvényhozás elé terjesztik ratifikálás céljából.

A tőzsde előtt

— Párhuzamosok —
A portás

— Hát bizony kérem, nem is olyan könnyű dolog ez. Nem bizony. Nagyon ébernek kell lennie ám az embernek, hogy egy illető se csúszasson ki be az épületből. Mert vannak ám sokan, akik föl szerelnének jutni a tornáchoz, de hát az nem megy csak úgy. Arra kellőnek kell lenni.

Itt állak a tőzsde kapuja alatt és interjúvonom a portást, aki gyakran a fülkéjénél vagy, ilyenkor gáléron ragad, mint ő mondja, egy-egy „illető”, aki óvatossá, ravaszul be akar csúszni valahogy. Kint él az eső és a csapadék után emberek állnak aranykál alatt egy helyben, mint a szobrok.

— Meg kell kérem övni a tőzsde tekintélyét. Tessék kérem ciképezni, ha minden emberfia, aláírásoka ide fölmehetne, akár a vásárra. Nem olyan egy hely ez kérem szépen. Lehet érteni, hogy ha a pénzük után futnak, de hát akkor is résen álljanak. Ugyis megtudják idejében az újítást, ha rossz, ha jó.

— Igy mostanság jobbára csöndek. Most béssz van. Kevésen jönnek. De ha hossz volna, ezrével lennének el a földet, mint a sárkány. Elévesztettség teszük a közlekedést. De hát én csak nem engedem föl őket, mert ismerem az összes urakat, akik bejönnek. Aki pedig nem idevél, az vagy várjon kint, vagy menjen át.

— Hát mit szeret jobban, a frosztot, vagy a huzalt — kérdem rá.

— Nekem nagyon mindegy. Talán mégis jobb a hossz, mert akkor legelőbb pénzhez jut egy pár szegény ember. Mondom, nekem mindegy, hiszen nekem se valutám, se papírjam. Elbuzsuzom tőle, ő a lerokosabb ember Pesten. Se valutája, se papírja.

A kibicok

A tőzsdevel szemben van egy bankház. Itt jönnek össze délelőttöként azok, akik nem akarnak az utcán állni, és — ami a fő — akiket ide beengednek.

Már jóval a megnyitás előtt itt vannak. Nem sokan beszélnek egymással. Mindenki a maga belváival van elfoglalva. De azért mindegyik tudja a másiktól, hogy mi a neve, hol lakik, hány szobája van, családosa-e vagy nőtelen, hány gyereke van, mit evett tegnap ebédre és mit fog csinálni holnap, no meg, hogy milyen papír vagy valuta érdekli.

Pár percet a megnyitás után már berohan az első hírnök, kifűlladva kislábol be egy pár kuruzst.

Egy virágos kalapú hölgy nevetve néz a mellette állóra, azután megindulnak az ajtó felé. Egy beteges külsű koporokbólú ember áll mellette. Odaszól a nőkhöz:

— Ne, maguk már kinn vannak a víziből.

A két hölgy köszönés nélkül távozik. Most lassan fölegyng a ridegség. Egy páran elcsúszdnek a halottak fölé.

Pár perc múlva újabb hírnök jön. — Öbszáz a Haltenyészés, százhusz a Lichting, tizennyolcezer a Nasid, háromszázötven az Ocean, százötven az Osternevel.

Azzal elrotan. A kis szobában hűdeg, dermesztő csönd. Béssz van. Mindenkéi sanyu arcot vág és mormog. Számolják a veszteségeket. Csak a sarok, ban egy szőke fiatalember mosolyog. Szemeivel a menyezetre néz és halkkárádozva mondja:

— Ocean! ... Ocean! ...
Senki se gondolja arra, hogy ez egy horgingvár nevé.

Ivor Dénes.

Mit hozott az idén a Jézuska?

1920. karácsonyára a legtöbb embernek praktikus és használatos ajándékokat hozott a Jézuska. Ez már hozzá tartozik a mai világ történetéhez. Ebben az évben a legtöbb karácsonyfa előtt eltűntek az ékszerék, a dísznek való ajándékok is eltűntek és helyükre olyan ajándékok foglalták el, amelyek a mindennapi élet használatára valók és a mindennapi élet szükségleteit pótolják.

A Váci-utcai előadás dívatáruüzletében egyetlen nap alatt 480.000 koronát tett ki a forgalom. Eppen annyit, mint amennyi forgalom volt ennek az üzletnek a háború előtt egy egész évben. És a 480.000 koronát nem használtan holmiért fizették ki azok, akik karácsonyra ajándékkal lepték meg és ajándékkal örvendeztetik meg kedveseiket és hozzátartozóikat. A gondos férfiak konyharuhát vásároltak a feleségnek és a figyelmes feleség hálóinggel meg zsebkendővel lepte meg a férjét. Mert a régi konyharuha már egészen elhasználdott a hosszú évek alatt és a zsebkendőik szőke kirojósodott s a hálóing csupa folt. A gyerekek puha és meleg sálát kaptak, meg vastag téli harisnyát. Általában legtöbb zsebkendő és harisnya fogyott el a dívatáruüzletben. Karkötők, aranyláncok, boutonok, képek, nippel helyeti inkább fűzer-innet, fűzkanalak, vizis poharakat, bádogedényeket hozott a Jézuska, aki tudja, hogy mostanában a legszükségesebb holmik is ajándékzsámba mennek.

Perze akadt olyan vevő is, aki selvemharisnyát keresett vagy selveminget vásárolt, de nem is fontos, mert a lényeg mégis csak az, hogy a gazdag ember felesége is a harisnyáknak örvendezett.

Reichsfeld Ignác egy a saját, mint a székely népcsoport: nyersen fűzöléssel megdört csiprot feladta, hogy legdrágább kínos, teendő, legdrágább hűvelésére.
REICHSFELD IGNÁCÉ
szül. Winternitz Nina
életeknek 54-ik, boldog házaságának 20-ik évében f. hó 24-én hosszabb szerződés után alany. Tráca halálunkat f. hó 27-én, helyén délután 11 órákor foglalt a rakoskeresztúri kórházban halálhálójából örök nyugalmra lelért.
Winternitz Kálmán, Spitzer Gáboron szül. Winternitz Berla, Winternitz Dózsa, Winternitz Jenő, Winternitz Nándor; Kugel Miksa szül. Winternitz Sári testvérek.

Fájós lábakra oipők Gerőné! Budapest, IV. Kosuthi Lajos-ut. 14. Felvilágosító irat ingyen küldöm.

Selyem és horgolt nyakkendők nadrágtartók, ferfi divatcikkek
Iszlenc, gazdaság választékban, jutinyos áron
Nyakkendőház
Csegetlajnos; László Andor, IV., Károly-ut. 5 (Közlő-palota) és V., Deák Ferenc-utca 14

